

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

09.10.2025 р.

Одеса

№ 65/158-р/к

Справа № 65/65-10/2025

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 здійснює державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг в межах Миколаївської області.

В рамках здійснення такого контролю Відділення встановило, що комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради в період 15.02.2022 - вересня 2025 року на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради, займало монопольне (домінуюче) становище з часткою 100%, оскільки комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради на цьому ринку не мало жодного конкурента.

Комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради стягувало плату за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) за тарифом, до складу якого включено податок на додану вартість в розмірі 20%, що суперечить вимогам чинного законодавства.

Такі дії комунального підприємства «Добробут» Баштанської міської ради визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

На комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради накладено штраф у розмірі 30 000 гривень.

Адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 65/65-10/2025 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень і розслідувань в Миколаївській області Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 14.07.2025 № 65-03/263-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. Предмет справи

- (1) Дії комунального підприємства «Добробут» Баштанської міської ради, які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили механізованим способом за тарифом,

до складу якого включено податок на додану вартість в розмірі 20%, що суперечить вимогам чинного законодавства.

2. Відповідач

- (2) Комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради (далі – КП «Добробут» Баштанської МР) (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація з обмеженим доступом»*; місцезнаходження: *«Інформація з обмеженим доступом»*).
- (3) Відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, одним із додаткових видів діяльності КП «Добробут» Баштанської МР за кодом КВЕД *«Інформація з обмеженим доступом»* є: *«Інформація з обмеженим доступом»*.
- (4) КП «Добробут» Баштанської МР, надаючи ритуальні послуги на платній основі, здійснює господарську діяльність та у розумінні абзацу шістнадцятого частини першої статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3. Процесуальні дії

- (5) Відділенням на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 (вх. № 65-01/18К від 09.01.2025) здійснюється державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг в межах Миколаївської області.
- (6) Розпорядженням адміністративної колегії Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 19.05.2025 № 65/69-рп/к (далі – Розпорядження) розпочато розгляд справи № 65/65-10/2025 за ознаками вчинення КП «Добробут» Баштанської МР порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (7) Листом від 19.05.2025 № 65-02/2550е за місцезнаходженням КП «Добробут» Баштанської МР направлено копію Розпорядження з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення за штриховим кодовим ідентифікатором 06 011 482 418 09.
- (8) Згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення за штриховим кодовим ідентифікатором 06 909 121 891 00 копію Розпорядження отримано представником КП «Добробут» Баштанської МР 22.05.2025.
- (9) Листом від 28.05.2025 № 65-02/2742е КП «Добробут» Баштанської МР направлено копію подання від 14.07.2025 № 65-03/263-П з попередніми висновками у справі № 65/65-10/2025 (далі - Подання) з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення за штриховим кодовим ідентифікатором 06 011 710 638 02.
- (10) Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення за штриховим кодовим ідентифікатором 06 909 232 391 26 поштове відправлення із вкладеною копією Подання вручено представнику КП «Добробут» Баштанської МР 22.07.2025.

4. Нормативно-правове регулювання

- (11) Організація надання ритуальних послуг в Україні врегульована, зокрема:
  - Законом України «Про поховання та похоронну справу» (далі - Закон);
  - Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, яким затверджено:

- Типове положення про ритуальну службу в Україні (далі - Типове положення);
  - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі - Необхідний мінімальний перелік послуг);
  - Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1112/9711;
  - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712;
  - Єдиною методикою визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затвердженою наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937 (далі - Єдина методика).
- (12) У статті 2 Закону наведені терміни, які вживаються в такому значенні, зокрема: місце поховання - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих (абзац третій); могила - місце на кладовищі, у крематорії, колумбарії або в іншій будівлі чи споруді, призначений для організації поховання померлих, де похована труна з тілом померлого чи урна з прахом (абзац п'ятий); поховання померлого - комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству (абзац двадцятий); ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання (абзац двадцять третій).
- (13) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається, згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (14) Згідно з частиною першою статті 9 Закону ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.
- (15) Згідно з пунктом 3 Типового положення ритуальна служба здійснює організацію поховання померлих і надання ритуальних послуг відповідно до статей 9, 10, 12 Закону.
- (16) Виходячи із пункту 4 Типового положення, основними завданнями ритуальної служби в Україні є: здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.
- (17) Відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, укладати договори-замовлення на організацію та проведення поховання; організовувати поховання померлих згідно з договорами-замовленнями; організовувати виконання роботи з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису; забезпечувати функціонування місць поховань відповідно до порядку, визначеного відповідним виконавчим органом сільської, селищної та міської ради, згідно зі статтею 23 Закону.
- (18) Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом (частина друга статті 12 Закону).

- (19) Відповідно до частини шостої статті 12 Закону вартість послуг та предметів ритуальної належності визначається на принципах:
- доступності для кожного громадянина і рівності правових гарантій;
  - визначення економічної обґрунтованості, планово-розрахункової собівартості та рентабельності - при затвердженні ціни;
  - відповідальності виконавчих органів сільських, селищних та міських рад та органів виконавчої влади за встановлені ними ціни;
  - відкритості, доступності та прозорості структури ціни;
  - оплати тільки тих послуг, що відповідають вимогам нормативно - правових актів.
- (20) Згідно зі статтею 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Надання ритуальних послуг, не передбачених зазначеним переліком, а також виготовлення предметів ритуальної належності здійснюється за цінами, встановленими за згодою сторін.
- (21) До Необхідного мінімального переліку послуг включено такі послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
  - оформлення свідоцтва про поховання;
  - копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
  - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;
  - кремація тіл померлих;
  - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
  - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
  - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
  - запаювання оцинкованої труни;
  - замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (22) Механізм формування вартості та економічно обґрунтованих тарифів (цін) на ритуальні послуги, предмети ритуальної належності для суб'єктів господарювання різних форм власності, а також механізм розрахунку вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг визначає Єдина методика (пункт 1.1. глави 1 Єдиної методики).
- (23) Пунктом 2.1. глави 2 Єдиної методики визначено, що формування вартості послуг надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності здійснюється з урахуванням розрахунків обсягів надання ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, планових витрат, визначених на підставі державних, галузевих нормативів витрат матеріалів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів).
- (24) Пунктом 2.3. глави 2 Єдиної методики передбачено:
- планування витрат здійснюється нормативним методом. Розмір витрат за кожною статтею визначається на підставі державних та галузевих нормативів, а також відповідно до прийнятих на підприємстві норм використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, нормативів витрат на управління і обслуговування виробництва та інших норм витрат;
  - при невідповідності державних або галузевих норм витрат матеріальних, трудових та фінансових ресурсів розрахунковим нормам, які відображають особливості діяльності окремого підприємства, використовуються розрахункові норми, які затверджуються наказом директора підприємства;

- статті витрат, за якими неможливе їх об'єктивне нормування, плануються з урахуванням фактичних витрат за попередній рік, кошторисів цих витрат на плановий період або інших розрахунків;

- до вартості ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності включається плановий прибуток та податок на додану вартість, крім переліку послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, визначеного підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України, за винятком операцій з постачання послуг з поховання та кремації трупів тварин і пов'язаної з цим діяльності.

- (25) Підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України визначено перелік операцій, звільнених від оподаткування у сфері послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, до якого серед іншого входять послуги з копання могили.
- (26) Ураховуючи зазначене, включення державними та комунальними службами податку на додану вартість в розмірі 20% до складових вартості ритуальних послуг, зокрема, послуги копання могили суперечить вимогам норм чинного законодавства України у сфері поховання.

5. Визначення монопольного (домінуючого) становища на ринку

- (27) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за №317/6605 (далі - Методика), Відділенням проведено аналіз ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом).
- (28) Відповідно до пункту 2.2 Методики при здійсненні даного дослідження використовуються ті етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, що відповідають фактичним обставинам.

4.1. Визначення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (29) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

- (30) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (31) Об'єктом аналізу є КП «Добробут» Баштанської МР – суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом). Листом від 24.04.2025 № 38-04/25 КП «Добробут» Баштанської МР повідомило, що не надає та не надавало послуги з копання могили ручним способом.

4.1.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (32) Об'єктом аналізу є ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом).

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (33) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (34) Статтею 2 Закону визначено, що ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання.
- (35) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (36) Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг. Цей перелік затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства (частина третя статті 12 Закону).
- (35) Відповідно до Необхідного мінімального переліку послуг до такого переліку послуг належать і послуги з копання могили, які включають в себе, зокрема, викопування могили ручним або механізованим способом.
- (37) Альтернативою опускання труни з тілом померлого в могилу, а відповідно надання послуг з копання могили, може бути кремація - та, у подальшому поховання, підпоховання, замощення урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, розвіювання праху померлого.
- (38) З огляду на те, що в Баштанській міській територіальній громаді відсутній крематорій, а також те, що певна категорія громадян може мати релігійні та інші морально-етичні переконання, пов'язані з неприпустимістю застосування кремації, та, у подальшому, поховання, підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, розвіювання праху померлого, Послуги з копання могили не є взаємозамінними з послугами кремації та, у подальшому, послугами з копання могил для поховання та підпоховання, урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу, розвіювання праху померлого, оскільки суперечать їх сутності.
- (39) Ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) надаються КП «Добробут» Баштанської МР на платній основі, як передбачено частиною другою статті 12 Закону, а отже є товаром, щодо якого визначається становище даного суб'єкта господарювання на ринку.

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (40) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (41) Учасниками ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) є:
  - суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) (виконавець);
  - замовник послуги - виконавець волевиявлення померлого або особа, яка зобов'язалась поховати померлого.

- (42) Баштанською міською радою прийнято рішення від 27.10.2015 № 61 «Про затвердження Положення про порядок функціонування та утримання кладовищ м. Баштанка та сіл Баштанської міської ради» (далі – Рішення № 61).
- (43) Пунктом 1 Рішення № 61 затверджено Положення про порядок функціонування та утримання кладовищ м. Баштанка та сіл Баштанської міської ради (далі - Положення).
- (44) Пунктом 2 цього рішення визначено КП «Добробут» Баштанської МР у своїй діяльності керуватися Положенням.
- (45) Пунктом 3 Рішення № 61 затверджено Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг, які надаються на території Баштанської міської ради (додаток 2).
- (46) Відповідно до абзацу другого пункту 3.2. Положення при наявності довідки про смерть виконавець волевиявлення померлого з документом, підтверджуючим його особу (паспорт), повинен звернутися до доглядача кладовища КП «Добробут» Баштанської МР для оформлення договору - замовлення про надання ритуальних послуг, відведення місця під поховання та копання могили (додаток 3).
- (47) Згідно з пунктом 3.4. Положення замовник, на поховання померлого, обов'язково повинен надати свідоцтво про смерть доглядачу кладовища КП «Добробут» Баштанської МР та отримати свідоцтво про поховання (згідно з Наказом від 19.11.2003 № 193 Держжитлокомунгоспу України), свідоцтво про поховання визнає замовника користувачем місця поховання.
- (48) Відповідно до пункту 3.9. Положення оформлення договору-замовлення проводиться доглядачем кладовища КП «Добробут» Баштанської МР в двох примірниках, один з яких залишається в бухгалтерії підприємства, а другий передається замовнику.
- (49) Згідно з абзацом третім пункту 3.24. Положення після здійснення поховання Виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого, як користувачу місця поховання КП «Добробут» Баштанської МР видає свідоцтво про поховання.
- (50) Відповідно до частини п'ятої статті 25 Закону на могилах (місцях родинного поховання) можуть встановлюватися намогильні споруди, склепи за індивідуальним замовленням у межах, встановлених для могили (родинного поховання). Встановлені намогильні споруди, склепи реєструються спеціалізованим комунальним підприємством (а в разі його відсутності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради) у книзі обліку намогильних споруд, форму якої затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (51) Пунктом 6.6. Положення передбачений перелік документів, які користувачу місця поховання необхідно подати КП «Добробут» Баштанської МР для встановлення намогильної споруди.
- (52) Відповідно до пункту 6.7. Положення установлені намогильні споруди реєструються доглядачем кладовища КП «Добробут» Баштанської МР в Книзі обліку намогильних споруд.
- (53) Таким чином, КП «Добробут» Баштанської МР є спеціалізованим комунальним підприємством, яке на території Баштанської міської територіальної громади виконує функції ритуальної служби у розумінні статті 9 Закону, а отже забезпечує доступ інших суб'єктів господарювання до ринку ритуальних послуг в межах вказаної територіальної громади.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (54) У пункті 1.3 Методики визначено, що:
  - ринок товару (товарний ринок) - сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
  - товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (55) Відповідно до пункту 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (56) Ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) не мають взаємозамінних товарів, оскільки відсутні товари, подібні за призначенням, умовами, споживчими властивостями тощо.
- (57) Товарними межами ринку є ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом).

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

- (58) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи) є неможливим або недоцільним.
- (59) Визначальним фактором при встановленні території надання ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) є обрання замовником (особою, яка зобов'язалась поховати померлого) місця поховання.
- (60) Характерною особливістю ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) є наявність суб'єкта господарювання, який надає такі послуги, та відведеної в установленому законом порядку земельної ділянки - кладовища.
- (61) Відповідно до статті 23 Закону, а також відповідно до положень пункту 1.1 Порядку утримання кладовищ та інших місць поховань для розміщення місця поховання рішенням уповноваженого органу в установленому законом порядку відповідному спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування надається земельна ділянка. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують планування та впорядкування території місць поховання згідно з генеральними планами забудови відповідних населених пунктів та іншої містобудівної документації з дотриманням обов'язкових містобудівних, екологічних та санітарно-гігієнічних вимог.
- (62) Згідно зі статтею 28 Закону землі, на яких розміщені місця поховання, є об'єктами права комунальної власності, крім випадків, передбачених статтею 23¹ цього Закону, і не підлягають приватизації або передачі в оренду. Тобто, лише комунальні ритуальні служби можуть утримувати місця поховання.
- (63) Таким чином, положеннями чинного законодавства про поховання та похоронну справу не передбачена можливість визначення органом місцевого самоврядування виконавцем з обслуговування і утримання кладовищ суб'єкта господарювання приватної форми власності. Чинне законодавство у сфері ритуальних послуг передбачає надання органом місцевого самоврядування земельної ділянки для розміщення місць поховання саме спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації.
- (64) За інформацією, наданою Баштанською міською радою листом від 06.02.2025 № Д-3/02.03-10 (вх. № 65-01/345 від 10.02.2025), на території Баштанської міської територіальної громади знаходиться 27 діючих кладовищ, які перебувають у власності Баштанської міської ради:
  - 1) Кладовище в с. Новопавлівка;
  - 2) Кладовище в с. Зелений Клин;
  - 3) Кладовище в с. Плющівка, вул. Молодіжна;
  - 4) Кладовище в с. Новогеоргіївка, вул. Квітнева;
  - 5) Кладовище в с. Одрадне, вул. Інгульська;
  - 6) Кладовище в с. Явкіне, вул. Молодіжна;
  - 7) Кладовище в с. Явкіне, вул. Чкалова (Україна);
  - 8) Кладовище в с. Червоний Став;
  - 9) Кладовище «Солдатське» в с. Новосергіївка, вул. Хмельницька;
  - 10) Кладовище «Вахтовське» в с. Новосергіївка, вул. Хмельницька;
  - 11) Кладовище в с. Новосергіївка, вул. Визволителів;
  - 12) Кладовище в с. Тарасівка, вул. Будівельників;
  - 13) Кладовище в с. Новогорожене, вул. Грушевського;
  - 14) Кладовище в с. Зелений Гай, вул. Зелена;
  - 15) Центральне кладовище, с. Христофорівка, кінець вул. 30 років Перемоги;

- 16) Кладовище на поселянці, с. Христофорівка, початок вул. 30 років Перемоги;
  - 17) Кладовища на Балацкове, на сході с. Христофорівка;
  - 18) Кладовище в с. Новоіванівка, вул. Центральна;
  - 19) Кладовище в с. Старосолдатське, вул. Селянська;
  - 20) Кладовище в с. Київське № 1;
  - 21) Кладовище в с. Київське № 2;
  - 22) Кладовище в с. Добре, вул. Шумська;
  - 23) Кладовище в с. Піски, вул. Центральна;
  - 24) Кладовища в с. Костянтинівка, вул. Інгульська;
  - 25) Кладовище в м. Баштанка;
  - 26) Кладовище в с. Шевченко, вул. Центральна;
  - 27) Кладовище в с. Зелений Яр, вул. Малиновського.
- (65) Суб'єкт господарювання, який протягом 2022-2025 років, на підставі укладених з Баштанською міською радою договорів, здійснював обслуговування та забезпечував благоустрій кладовищ – КП «Добробут» Баштанської МР.
- (66) У листі від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025) КП «Добробут» Баштанської МР зазначило, що протягом 2022-2025 років надавало ритуальні послуги на території м. Баштанка на кладовищі, що знаходиться по вул. Європейська.
- (67) Таким чином, КП «Добробут» Баштанської МР є суб'єктом господарювання, який надавав ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) на кладовищі, розташованому по вул. Європейській в м. Баштанці Баштанського району Миколаївської області, обслуговування та благоустрій якого здійснює КП «Добробут» Баштанської МР.
- (68) Здійснювати поховання померлих Баштанської міської територіальної громади на території кладовищ інших територіальних громад, які знаходяться на певній відстані, є економічно недоцільним, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, постмортальні послуги (зокрема, бальзамування, зберігання тіла, тощо) та витратами часу.
- (69) Ураховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) є територія м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює КП «Добробут» Баштанської МР.
- 4.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку, - часові межі ринку.**
- (70) Відповідно до пункту 7.1. Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (71) Пунктом 1 рішення виконавчого комітету Баштанської міської ради від 06.03.2017 № 19 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги КП «Добробут» встановлено тарифи на ритуальні послуги, що передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів робіт, які надаються КП «Добробут» Баштанської МР: оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання - 13,00 грн.; оформлення свідоцтва про поховання - 7,00 грн.; копання могили механізованим способом - 300,00 грн; копання могили механізованим способом (зимовий період) - 400,00 грн; прибирання могил на кладовищі - 80,00 грн.
- (72) Листом від 12.03.2025 № Б-39/0203-10 (вх. № 65-01/739 від 14.03.2025) Баштанська міська рада надала копію вказаного вище рішення та повідомила, що воно є чинним; КП «Добробут» Баштанської МР не зверталось до виконавчого комітету Баштанської міської ради щодо встановлення йому нових тарифів на ритуальні послуги, окрім тих, що

встановлені рішенням виконавчого комітету Баштанської міської ради від 06.03.2017 № 19 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги КП «Добробут».

- (73) Поряд з цим, КП «Добробут» Баштанської МР, у відповідь на вимогу від 11.02.2025 № 65-02/674е про надання інформації, листом від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025) надало, зокрема, таку інформацію.
- (74) КП «Добробут» Баштанської МР навело перелік ритуальних послуг, які протягом 2022-2025 років ним надавались, із зазначенням їх найменування, тарифу та характеристики робіт, аналіз якого показав, що КП «Добробут» Баштанської МР надавались такі ритуальні послуги: оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання - 13,00 грн; оформлення свідоцтва про поховання - 7,00 грн; копання могили механізованим способом - 520,00 грн.
- (75) КП «Добробут» Баштанської МР також навело обсяги наданих підприємством ритуальних послуг за вказаними вище тарифами, аналіз яких свідчить, що КП «Добробут» Баштанської МР надавало послуги з копання могили механізованим способом протягом 2022-2025 років (станом на день надання інформації) за тарифом у розмірі 520, 00 грн.
- (76) У листі від 13.03.2025 № 14-03/25 (вх. № 65-01/732 від 14.03.2025) КП «Добробут» Баштанської МР повідомило, що 13.03.2025 звернулось до Баштанської міської ради щодо встановлення йому тарифу на ритуальні послуги «Копання могили механізованим способом» у розмірі 520,00 грн (копія звернення від 13.03.2025 № 13-03 (вх. № 901/02.02-6/ від 13.03.2025) надана Відділенню). У листі від 24.04.2025 № 38-04/25 (вх. № 65-01/1204 від 24.04.2025) КП «Добробут» Баштанської МР вказало, зокрема, що тариф на послуги з копання могили механізованим способом у розмірі 520, 00 грн КП «Добробут» Баштанської МР застосовує з 15.02.2022. Також КП «Добробут» у цьому ж листі повідомило, що не має можливості надати інформацію щодо обсягів наданих ритуальних послуг з копання могил механізованим способом у кількісних та вартісних показниках за період з 06.03.2017 по 15.02.2022, причиною цього є втрата документації підприємства внаслідок активних бойових дій на території м. Баштанка; у зв'язку з загрозами безпеці та нестабільною ситуацією КП «Добробут» було змушене неодноразово змінювати свою фактичну адресу, що ускладнило належне збереження та ведення документації.
- (77) За результатами розгляду звернення КП «Добробут» Баштанської МР від 13.03.2025 № 13-03 та на підставі поданих ним розрахунків (зокрема, Калькуляції) виконавчим комітетом Баштанської міської ради прийнято рішення від 08.05.2025 № 110 «Про затвердження тарифу на ритуальні послуги з копання могили механізованим способом, що надає КП «Добробут» Баштанської міської ради на 2025 рік» (далі – Рішення № 110), пунктом 1 якого визначено затвердити тариф на ритуальну послугу з копання могили механізованим способом, що надається КП «Добробут» Баштанської МР, на 2025 рік у розмірі 520,00 гривень (з ПДВ).
- (78) Згідно з пунктом 2 Рішення № 110 воно набирає чинності з моменту його підписання та оприлюднення.
- (79) Відповідно до відомостей, що містяться на офіційному вебсайті Баштанської міської ради (<https://bashtanskaotg.gov.ua/documents>), Рішення № 110 оприлюднено 13.05.2025.
- (80) Про вказані обставини проінформувало також КП «Добробут» Баштанської МР листом від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025). Також листом від 03.10.2025 № 03/10-1 (вх. № 65-01/2757 від 06.10.2025) КП «Добробут» Баштанської МР зазначило, що дійсно надає ритуальні послуги, в тому числі послуги з копання ям під поховання.
- (81) Таким чином, наведені вище обставини підтверджують, що в період з 15.02.2022 на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області КП «Добробут» Баштанської МР стягувало плату за послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) у розмірі 520,00 грн.
- (82) У межах території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області в період з 15.02.2022 по вересень 2025 років склад продавців (надавачів послуги) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.

- (83) Отже, часовими межами ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) визначено період 15.02.2022 - вересень 2025 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів.

- (84) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (85) Згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Надання ритуальних послуг, не передбачених зазначеним переліком, а також виготовлення предметів ритуальної належності здійснюється за цінами, встановленими за згодою сторін.
- (86) Пунктом 7 Рішення № 61 рекомендовано суб'єктам господарювання, що виявлять бажання здійснювати діяльність із надання ритуальних послуг на території Баштанської міської ради укласти договори про надання ритуальних послуг.
- (87) Відповідно до пункту 3.3. Положення суб'єкт господарювання, що виявив бажання працювати на ринку ритуальних послуг, має подати до виконкому міської ради відповідну заяву щодо намірів надання ритуальних послуг (на ім'я керівника та долучити до заяви засвідчені у встановленому порядку копії) такі документи: копію довідки про включення до ЄДРПОУ для юридичної особи або довідки про присвоєння ідентифікаційного номера для фізичної особи; копію свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності; перелік послуг, що пропонуються для надання суб'єктом господарювання; режим роботи та номер телефону. Ритуальна служба або суб'єкт господарювання (Виконавець послуг) несе відповідальність за відмову в реалізації прав Замовника та ненадання інформації, яка передбачена чиним законодавством.
- (88) Згідно з пунктом 3.10. Положення суб'єктам господарювання незалежно від форм власності, які заключили договори з міською радою на надання ритуальних послуг з організації та проведення поховання померлого, послуг по монтажу та демонтажу намогильних споруд, облаштуванню місць поховання (замощування декоративною плиткою, встановлення бордюрного каменю, огорожі, насадження квітів та низькорослих кущів) без оформлення договору - замовлення (додаток 3), відповідно до Закону України «Про поховання та похорону справу», забороняється виконувати послуги.
- (89) Міністерство розвитку громад та територій України, як компетентний орган, у листі від 02.06.2025 № 13066/25/10-25 (вх. № 65-01/439-К від 03.06.2025), надісланому для використання в роботі Антимонопольному комітету України в рамках виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 (вх. № 65-01/18К від 09.01.2025) зазначило, зокрема, що надання суб'єктами господарювання ритуальних послуг, що входять до Необхідного мінімального переліку послуг, без укладення договору із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг суперечить законодавству про поховання та похоронну справу.
- (90) Таким чином, суб'єкти господарювання мають право здійснювати господарську діяльність на ринку ритуальних послуг, визначених Необхідним мінімальним переліком послуг, лише за наявності укладеного договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою. Отже, здійснення суб'єктами господарювання господарської діяльності з надання ритуальних послуг необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг обмежено необхідністю укладання ними зазначеного договору.
- (91) Відтак, потенційними конкурентами КП «Добробут» Баштанської МР на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) можуть бути

суб'єкти господарювання, які у передбаченому законодавством порядку уклали договір про надання ритуальних послуг, мають встановлений виконавчим комітетом Баштанської міської ради тариф на ці послуги, а також відповідну матеріально-технічну базу, персонал, що володіє навичками у сфері поховання.

- (92) Баштанська міська рада у листі від 06.02.2025 № Д-3/02.03-10 (вх. № 65-01/345 від 10.02.2025) повідомила, що ритуальні послуги на території громади надають: фізична особа-підприємець Коновалик Наталія Григорівна (*«Інформація з обмеженим доступом»*) (далі – ФОП Коновалик), фізична особа-підприємець Смола Ангеліна Георгіївна (*«Інформація з обмеженим доступом»*) (далі – ФОП Смола), КП «Добробут» Баштанської МР (*«Інформація з обмеженим доступом»*). Договори з органом місцевого самоврядування про надання ритуальних послуг цими суб'єктами господарювання не укладались, тарифи на ритуальні послуги виконавчим органом місцевого самоврядування не встановлювались.
- (93) Аналіз наданої ФОП Коновалик листом від 30.03.2025 б/н (вх. № 65-01/957 від 04.04.2025) та ФОП Смолою – листом від 24.02.2025 б/н (вх. № 65-01/558 від 26.02.2025) інформації показав, що ФОП Коновалик не надає ритуальні послуги необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, зокрема, послуги з копання могили, а лише реалізує предмети ритуальної належності. ФОП Смола здійснює господарську діяльність з надання ритуальних послуг з порушенням положень законодавства про поховання та похоронну справу (зокрема, немає укладеного договору про надання ритуальних послуг та встановленого органом місцевого самоврядування тарифу на ці послуги).
- (94) Згідно з інформацією, наданою КП «Добробут» Баштанської МР листами від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025), від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025), на протязі 2022-2025 років КП «Добробут» Баштанської МР не уклало договори про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання. Суб'єкти господарювання не зверталися до підприємства із заявою про укладання таких договорів.
- (95) Таким чином, ФОП Коновалик та ФОП Смола не можуть вважатись потенційними конкурентами КП «Добробут» Баштанської МР на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом).

4.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (96) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (97) Виходячи із вимог чинного законодавства про поховання та похоронну справу, надання ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) може здійснюватися безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою або із сільським головою про надання цієї послуги.
- (98) Тобто, суб'єкти господарювання, що виявили бажання працювати на ринку ритуальних послуг, зобов'язані укласти із ритуальною службою відповідної територіальної громади або із сільським головою договір про надання ритуальних послуг.
- (99) Отже, бар'єрами вступу на ринок ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) є необхідність укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.

4.8. Монопольне (домінуюче) становище

- (100) Відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (101) Отже, в період з 15.02.2022 по вересень 2025 року становище КП «Добробут» Баштанської МР на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим

способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює КП «Добробут» Баштанської МР, є монопольним (домінуючим) з часткою 100%, оскільки КП «Добробут» Баштанської МР на цьому ринку не має жодного конкурента.

6. Обставини справи

- (102) Відділення, здійснивши аналіз інформації (пояснень, копій документів), наданої Баштанською міською радою листами від 06.02.2025 № Д-3/02.03-10 (вх. № 65-01/345 від 10.02.2025), від 12.03.2025 № Б-39/0203-10 (вх. № 65-01/739 від 14.03.2025), від 29.09.2025 № 2726/07.02-6/11 (вх. № 65-01/2744 від 03.10.2025) та КП «Добробут» Баштанської МР - листами від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025), від 13.03.2025 № 14-03/25 (вх. № 65-01/732 від 14.03.2025), від 24.04.2025 № 38-04/25 25 (вх. № 65-01/1204 від 24.04.2025), від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025), від 18.08.2025 № 18/1-2025 (вх. № 65-01/2314 від 19.08.2025), від 03.10.2025 № 03/10-1 (вх. № 65-01/2757 від 06.10.2025), від 06.10.2025 № 04/10-1 (вх. № 65-01/2766 від 06.10.2025) встановило, зокрема, таке.
- (103) Виконавчим комітетом Баштанської міської ради прийнято рішення від 06.03.2017 № 19 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги КП «Добробут» (далі – Рішення № 19), пунктом 1 якого встановлено тарифи на ритуальні послуги, що передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів робіт, які надаються КП «Добробут» Баштанської МР: оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання - 13,00 грн.; оформлення свідоцтва про поховання - 7,00 грн.; копання могили механізованим способом - 300,00 грн.; копання могили механізованим способом (зимовий період) - 400,00 грн.; прибирання могил на кладовищі - 80,00 грн.
- (104) Разом з тим, як зазначило КП «Добробут» Баштанської МР у листі від 24.04.2025 № 38-04/25 (вх. № 65-01/1204 від 24.04.2025), воно з 15.02.2022 при наданні ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) стягувало плату в розмірі 520, 00 грн., яка не була затверджена виконавчим комітетом Баштанської міської ради.
- (105) Аналіз наданої КП «Добробут» Баштанської МР цим же листом калькуляції «На послуги з копання однієї могили розміром 1мх2.2м, глибиною 2м механізованим способом» (далі - Калькуляція) показав, що до складових вартості вказаних послуг, яку КП «Добробут» Баштанської МР стягувало з 15.02.2022, включено, зокрема, податок на додану вартість в розмірі 20% (далі - ПДВ) (86,60 грн). Як вбачається із Калькуляції, вартість зазначених послуг без ПДВ складає 433,00 грн, з ПДВ – 519,60 грн.
- (106) У листі від 13.03.2025 № 14-03/25 (вх. № 65-01/732 від 14.03.2025) КП «Добробут» Баштанської МР повідомило, що 13.03.2025 звернулось до Баштанської міської ради щодо встановлення йому тарифу на ритуальні послуги «Копання могили механізованим способом» у розмірі 520,00 грн (копія звернення від 13.03.2025 № 13-03 (вх. № 901/02.02-6/ від 13.03.2025), додатком до якого є Калькуляція, надана Відділенню).
- (107) За результатами розгляду цього звернення та на підставі поданих КП «Добробут» Баштанської МР розрахунків (зокрема, Калькуляції) виконавчим комітетом Баштанської міської ради прийнято рішення від 08.05.2025 № 110 «Про затвердження тарифу на ритуальні послуги з копання могили механізованим способом, що надає КП «Добробут» Баштанської міської ради на 2025 рік» (далі – Рішення № 110), пунктом 1 затверджено тариф на ритуальну послугу з копання могили механізованим способом, що надається КП «Добробут» Баштанської МР, на 2025 рік у розмірі 520,00 гривень (з ПДВ).
- (108) Згідно з пунктом 2 Рішення № 110 воно набирає чинності з моменту його підписання та оприлюднення. Відповідно до відомостей, що містяться на офіційному сайті Баштанської міської ради (<https://bashtanskaotg.gov.ua/documents>), Рішення № 110 оприлюднено 13.05.2025. Про вказані обставини проінформувало КП «Добробут» Баштанської МР листом від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025).

- (109) Аналізом наданої КП «Добробут» Баштанської МР Калькуляції встановлено, до складових вартості ритуальних послуг з копання могили механізованим способом, затвердженої Рішенням № 110, включено, зокрема, ПДВ в розмірі 20% (86,60 грн). Як вбачається із Калькуляції, вартість зазначених послуг без ПДВ складає 433,00 грн, з ПДВ – 519,60 грн.
- (110) Однак включення ПДВ в розмірі 20% до складових вартості ритуальних послуг з копання могили суперечить вимогам чинного законодавства України у сфері поховання, про що зазначено в розділі 4 рішення.
- (111) Такі дії КП «Добробут» Баштанської МР призвели до завищення вартості ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом). Ураховуючи те, що КП «Добробут» Баштанської МР застосовувало плату в розмірі 520, 00 грн, то фактично вартість ритуальних послуг з копання могили (викопування однієї могили механізованим способом) завищена на 87, 00 грн.
- (112) Відповідно до інформації, наданої КП «Добробут» Баштанської МР листом від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025), підприємство отримало коштів за надання ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) в таких обсягах:
- в 2022 році на загальну суму 29 120,00 грн;
  - в 2023 році – 36 920,00 грн;
  - в 2024 році – 29 640,00 грн;
  - в 2025 році (станом на 27.02.2025 – день надання інформації на вимогу) – 11 440,00 грн.
- (113) У відповідь на вимогу Відділення від 02.06.2025 № 65-02/2852е про надання інформації щодо обсягів наданих КП «Добробут» Баштанської МР у 2025 році (станом на дату надання відповіді на цю вимогу) послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом), відповідач у листі від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025) зазначив, зокрема, таке.
- (114) КП «Добробут» Баштанської МР надає послуги з копання могил, не надає послуг з закопування могил. Підприємство надає лише послуги викопування ям. Копання ям та копання могил - це два зовсім різні види робіт (послуг). Копання могил будь-яким способом передбачає певний склад робіт, зокрема, розмітку на ґрунті, окреслення могили, викидання ґрунту на брівку, очищення берми, зачищення дна та стінок могили. Жодного з зазначеного складу робіт КП «Добробут» Баштанської МР не виконує. КП «Добробут» Баштанської МР надає лише послуги з копання ям на кладовищі, що не є ідентичним копанню могил, вважає відповідач.
- (115) Аналогічні пояснення відповідач надав листом від 18.08.2025 № 18/1-2025 (вх. № 65-01/2314 від 19.08.2025) у відповідь на вимогу Відділення від 29.07.2025 № 65-02/3776е про надання інформації, у якій Відділенням повторно запитувалась інформація щодо обсягів наданих КП «Добробут» Баштанської МР у 2025 році (станом на дату надання відповіді на цю вимогу) послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом).
- (116) В якості доказів того, що КП «Добробут» Баштанської МР надавало послуги з копання ям, відповідач надав платіжні інструкції та відомості надання послуг.
- Аналіз наданих документів показав таке, зокрема:
- платіжна інструкція від 18.08.2025 № 2PL122629, призначення платежу - «За яму» (сума 520 грн);
  - платіжна інструкція від 02.01.2025 № 53269810SB - призначення платежу - «За надані послуги» (сума 520 грн);
  - платіжна інструкція від 24.01.2025 № 1813687608 – не вказано призначення платежу (сума 520 грн);
  - відомість від 01.01.2025 № 0000-00055, товар – «Копання ями механізованим способом» (разом без ПДВ 433, 33 грн, ПДВ – 86, 67 грн, всього з ПДВ 520 грн);
  - відомість від 07.01.2025 № 0000-00061, товар – «Копання ями механізованим способом» (разом без ПДВ 433, 33 грн, ПДВ – 86, 67 грн, всього з ПДВ 520 грн);

- [illegible]

- відомість від 29.07.2025 № 0000-00412, товар – «Копання ями механізованим способом» (разом без ПДВ 433, 33 грн, ПДВ – 86, 67 грн, всього з ПДВ 520 грн);
  - відомість від 26.07.2025 № 0000-00411, товар – «Копання ями механізованим способом» (разом без ПДВ 433, 33 грн, ПДВ – 86, 67 грн, всього з ПДВ 520 грн).
- (117) У листі від 18.08.2025 № 18/1-2025 КП «Добробут» Баштанської МР також зазначило, зокрема, що у 2025 році від надання послуг з копання ям отримало кошти у сумі 15 600,00 грн, кількість викопаних ям складає 30 шт.
- (118) З приводу доводів КП «Добробут» Баштанської МР, наведених у вказаних вище листах та наданих ним копій документів, слід зауважити таке.
- (119) Як свідчать фактичні обставини і матеріали справи, Відділенням на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 здійснюється державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг, зокрема, в межах Миколаївської області. Відповідно Відділенням досліджувались питання, пов'язані з наданням саме ритуальних послуг (в тому числі й послуг з копання могили), а не будь-яких інших послуг, наприклад послуг з копання ям.
- (120) Відповідно до абзаців третього, п'ятого та двадцять третього статті 2 Закону ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання; місце поховання - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих; могила - місце на кладовищі, у крематорії, колумбарії або в іншій будівлі чи споруді, призначений для організації поховання померлих, де похована труна з тілом померлого чи урна з прахом.
- (121) До Необхідного мінімального переліку послуг включено, зокрема, послуги з копання могили. Отже, аналіз вказаних законодавчих норм вказує, що могила – це, зокрема, спеціальна яма на кладовищі, де похована труна з тілом померлого.
- (122) У вимозі від 11.02.2025 № 65-02/674е про надання інформації Відділення вимагало у КП «Добробут» Баштанської МР, зокрема, навести перелік ритуальних послуг із зазначенням їх найменування, тарифу та характеристики робіт, які надаються КП «Добробут» Баштанської МР; надати розрахунки вартості (калькуляції з розшифровкою кожної складової статті витрат) кожної ритуальної послуги, визначеної Необхідним мінімальним переліком, що надаються КП «Добробут» Баштанської МР; указати обсяги наданих КП «Добробут» Баштанської МР у період 2022-2025 років (станом на дату надання відповіді на цю вимогу) ритуальних послуг в кількісних (штук) та вартісних (гривень) показниках (інформацію надати по кожній послугі та по кожному року окремо).
- (123) У відповідь на вказану вимогу КП «Добробут» Баштанської МР листом від 27.02.2025 № 28-02/25 (вх. № 65-01/603 від 03.03.2025) навело перелік ритуальних послуг, які надаються КП «Добробут» Баштанської МР: оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання - 13,00 грн; оформлення свідоцтва про поховання - 7,00 грн; копання могили механізованим способом - 520,00 грн.
- (124) Одним із додатків до листа від 27.02.2025 № 28-02/25 КП «Добробут» Баштанської МР було надано Відділенню калькуляцію «На послуги з копання однієї могили розміром 1мх2.2м, глибиною 2м механізованим способом», в якій відображено, що вартість послуг з копання могили механізованим способом без ПДВ складає 433,00 грн, з ПДВ – 519,60 грн.
- (125) Відповідні розрахунки, зокрема, калькуляцію КП «Добробут» Баштанської МР було подано до виконавчого комітету Баштанської міської ради для затвердження тарифу на ритуальні послуги з копання могили механізованим способом. За результатами розгляду звернення КП «Добробут» Баштанської МР та на підставі поданих ним розрахунків (зокрема, Калькуляції) виконавчим комітетом Баштанської міської ради прийнято Рішення № 110, пунктом 1 затверджено тариф на ритуальну послугу з копання могили механізованим способом, що надається КП «Добробут» Баштанської МР, на 2025 рік у розмірі 520,00 гривень (з ПДВ).
- (126) Крім того, у листі від 27.02.2025 № 28-02/25 КП «Добробут» Баштанської МР надало Відділенню інформацію щодо обсягів наданих ним у період 2022-2025 років (станом на

27.02.2025 – день надання інформації на вимогу) ритуальних послуг з копання могили механізованим способом, про що зазначено у цьому рішенні.

- (127) Про те, що КП «Добробут» Баштанської МР надавало саме ритуальні послуги з копання могили механізованим способом (викопування могили механізованим способом), свідчать й надані ним Відділенню (для прикладу) копії договорів-замовлень про надання ритуальних послуг, укладених КП «Добробут» Баштанської МР із замовниками послуг (виконавцями волевиявлення померлого або особами, які зобов'язались поховати померлого) (зокрема, договори від 13.11.2022 № 127, від 15.05.2022 № 60, від 24.10.2023 № 122, від 09.08.2023 № 92, від 14.01.2025 № 7).
- (128) Таким чином, сукупним аналізом зібраних доказів доводиться, що КП «Добробут» Баштанської МР з 15.02.2022 надавало ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) та стягувало плату за ці послуги за тарифом, до складу якого включено податок на додану вартість в розмірі 20%, що суперечить вимогам чинного законодавства.
- (129) Щодо того, що КП «Добробут» Баштанської МР надає послуги з викопування ям, а не послуги з копання могил (викопування могили механізованим способом), відповідач вперше зазначив у листі від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025) після того, як ним було отримано Розпорядження про початок розгляду справи № 65/65-10/2025 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що свідчить про те, що КП «Добробут» Баштанської МР намагається будь-яким чином спростувати факт вчинення ним порушення та уникнути відповідальності.
- (130) Листом від 29.09.2025 № 2726/07.02-6/11 (вх. № 65-01/2744 від 03.10.2025) виконавчий комітет Баштанської МР повідомив, що на черговому засіданні виконавчого комітету Баштанської МР прийнято рішення від 18.09.2025 № 211 «Про затвердження тарифу на послуги з копання могили механізованим способом, що надає КП «Добробут» Баштанської міської ради на 2025 рік» (далі – Рішення № 211) (копію надано Відділенню).
- (131) У преамбулі Рішення № 211 зазначено, що воно приймається, зокрема, на підставі розрахунків КП «Добробут» Баштанської МР.
- (132) Пунктом 1 Рішення № 211 затверджено тариф на ритуальні послуги з копання могили механізованим способом, що надаються КП «Добробут» Баштанської МР, на 2025 рік.
- (133) Пунктом 4 Рішення № 211 визнано таким, що втратило чинність Рішення № 110.
- (134) Аналізом наданих Відділенню КП «Добробут» Баштанської МР листом від 06.10.2025 № 04/10-1 (вх. № 65-01/2766 від 06.10.2025) копій документів встановлено, що до нового розрахунку тарифу на послуги з копання могили механізованим способом, який відповідач подав на затвердження до виконавчого комітету Баштанської МР, на підставі якого ним прийнято Рішення № 211, КП «Добробут» Баштанської МР не включено ПДВ у розмірі 20%, що свідчить про те, що порушення припинено.

7. Антиконтентні наслідки

- (135) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (136) Дії КП «Добробут» Баштанської МР, які полягають у стягненні необґрунтованої вартості за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом), призвели до ущемлення інтересів споживачів у вигляді сплати останніми надмірних коштів за вказані послуги.

8. Неможливість вчинення дій за умов існування значної конкуренції

- (137) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (138) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (139) КП «Добробут» Баштанської МР є єдиним суб'єктом господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює КП «Добробут» Баштанської МР, а у споживачів відсутня можливість щодо отримання таких послуг у інших суб'єктів господарювання.
- (140) Таким чином, наведені вище дії КП «Добробут» Баштанської МР були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом), оскільки у випадку наявності конкуренції споживачі мали б можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, які могли б надавати ці послуги за прийнятними умовами, і у разі вчинення суб'єктом господарювання неправомірних дій, які ущемляють інтереси споживачів, обрали б іншого надавача послуги.
- (141) За умов наявності конкуренції між учасниками зазначеного ринку відбувалося б змагання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, а суб'єкт господарювання, щоб утримати споживача, уникав би створення умов, що можуть призвести до втрати споживача без достатніх на те підстав.

9. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (142) Пропозицій, заперечень щодо висновків, викладених у Поданні, КП «Добробут» Баштанської МР не надано.
- (143) Разом з цим, листом від 03.10.2025 № 03/10-1 (вх. № 65-01/2757 від 06.10.2025) КП «Добробут» Баштанської МР надало пояснення у справі, які полягають у такому.
- (144) КП «Добробут» Баштанської МР зазначило, що дійсно надає ритуальні послуги, в тому числі послуги з копання ям під поховання.
- (145) Разом з тим, підприємство не є єдиним суб'єктом господарювання, який може надавати такі послуги на території Баштанської міської територіальної громади. Указані роботи можуть виконуватися також іншими фізичними та юридичними особами, що мають відповідні трудові ресурси та технічні можливості. Жодних рішень органу місцевого самоврядування чи інших уповноважених органів про закріплення виключного права за КП «Добробут» Баштанської МР на виконання зазначених послуг не приймалося. На підтвердження відповідач надав скановані копії договорів-замовлень про надання ритуальних послуг з актами надання послуг. Також КП «Добробут» Баштанської МР надало реєстри банківських документів про надходження коштів за надання різних ритуальних послуг в період 2022-2025 років.

- (146) Наведені обставини та надані документи, на думку відповідача, свідчать про наявність конкуренції на ринку, адже замовники послуг мають можливість обирати виконавця самостійно.
- (147) Відділення зауважує, що виходячи із положень законодавства, договір-замовлення укладається саме між виконавцем послуг та їх замовником, тому надані відповідачем документи лише підтверджують факт надання КП «Добробут» Баштанської МР ритуальних послуг, зазначених в наданих ним договорах-замовленнях про надання ритуальних послуг, укладених КП «Добробут» Баштанської МР в період 2022-2025 років із особами, що зобов'язалися поховати померлого, а також відображають оплату замовниками цих послуг.
- (148) **Детальне спростування пояснень та позицій відповідача наведено в розділі 5 цього рішення, де обґрунтовано підстави, за яких інші надавачі відповідних послуг не є конкурентами відповідача.**
- (149) Таким чином, виходячи із вимог законодавства про поховання та похоронну справу, конкурентами КП «Добробут» Баштанської МР на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) можуть бути суб'єкти господарювання, які уклали договір про надання ритуальних послуг, мають встановлений виконавчим комітетом Баштанської міської ради тариф на ці послуги, а також відповідну матеріально-технічну базу, персонал, що володіє навичками у сфері поховання.
- (150) Таким чином, пояснення КП «Добробут» Баштанської МР не спростовують факту зайняття ним монопольного (домінуючого) становища з часткою 100% в період 15.02.2022 – вересня 2025 років на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради.

10. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення у справі

- (151) Отже, зібраними доказами доводиться висновок адміністративної колегії Відділення про те, що:
- становище КП «Добробут» Баштанської МР в період 15.02.2022 – вересня 2025 років на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює КП «Добробут» Баштанської МР, було монопольним (домінуючим) з часткою 100%, оскільки КП «Добробут» Баштанської МР на цьому ринку не мало жодного конкурента;
  - дії КП «Добробут» Баштанської МР, які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) за тарифом, до складу якого включено податок на додану вартість в розмірі 20%, що суперечить вимогам чинного законодавства, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (152) Статтею 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

11. Обґрунтування розрахунку розміру штрафу

- (153) За умовами абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене, зокрема, пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання

від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

- (154) Згідно зі Звітом про фінансові результати (код рядка 2000) за 2024 рік, копію якого надано Головним управлінням ДПС у Миколаївській області додатком до листа від 04.06.2025 № 5398/5/14-29-04-01-08 (вх. № 65-01/1629 від 04.06.2025) та відповідачем у додатках до листа від 13.06.2025 № 13-06/25 (вх. № 65-01/1731 від 13.06.2025), загальна сума доходу КП «Добробут» Баштанської МР за 2024 рік складає *«Інформація з обмеженим доступом»*.
- (155) Згідно з частиною восьмою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порядок визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, встановлюється нормативно-правовим актом Антимонопольного комітету України.
- (156) Розпорядженням Антимонопольного комітету України від 14.12.2023 № 22-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.01.2024 за № 123/41468, затверджено Порядок визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Порядок).
- (157) Відповідно до пункту 4 розділу II Порядку обставини, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу, встановлюються службовцями Антимонопольного комітету України, його територіальних відділень, які здійснюють збирання та аналіз доказів у справі, до прийняття рішення у справі органом Антимонопольного комітету України.
- (158) Згідно з підпунктом 1 пункту 4 розділу IV Порядку за вчинення порушень, передбачених пунктами 1, 2 статті 50 Закону (крім порушень, визначених в підпункті 2 цього пункту), базовий розмір штрафу встановлюється в розмірі до 30 відсотків доходу (виручки), пов'язаного з порушенням, з урахуванням ступеня негативного впливу на конкуренцію та/або на інтереси суб'єктів господарювання чи споживачів, що встановлюється в кожному конкретному випадку вчинення порушення з урахуванням обставин справи.
- (159) Відповідно до пункту 1 розділу V Порядку у разі наявності обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу, базовий розмір штрафу збільшується або зменшується з урахуванням цих обставин.
- (160) Обставин, передбачених пунктами 2, 5 розділу V Порядку, за якими збільшується базовий розмір штрафу, не встановлено.
- (161) Водночас враховано, що відповідачем, станом на дату прийняття рішення у справі, порушення припинено, що є пом'якшуючою обставиною.
- (162) Відповідач, згідно з положеннями абзацу другого пункту 6 розділу II Порядку, не надав своїх заперечень щодо обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11, Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299, (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація з обмеженим доступом»*;

місцезнаходження: «Інформація з обмеженим доступом») в період 15.02.2022 - вересня 2025 років на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили механізованим способом) на території м. Баштанки Баштанського району Миколаївської області, в межах якої розташоване кладовище (вул. Європейська), обслуговування та благоустрій якого здійснює комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради, займало монопольне (домінуюче) становище з часткою 100%, оскільки комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради на цьому ринку не мало жодного конкурента.

2. Визнати дії комунального підприємства «Добробут» Баштанської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи «Інформація з обмеженим доступом»), які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили механізованим способом) за тарифом, до складу якого включено податок на додану вартість в розмірі 20%, що суперечить вимогам чинного законодавства, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, визначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Добробут» Баштанської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи «Інформація з обмеженим доступом») штраф у розмірі 30 000 (тридцять тисяч) гривень.

Відповідно до абзацу першого частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання цього рішення.

Згідно з частиною тринадцятою цієї ж статті протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

За умовами частини першої статті 60 зазначеного Закону рішення може бути повністю або частково оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО